ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ. ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՇԱԲԱԹ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1844. ԹԻՒ 222

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

Կոստանդնուպոլիս, 19 դեկտեմբերի։

Նախընթաց մէկ քանի թիւերով ծանուցինք թէ ամենակալ իշխանաց խորհրդարանը մայրաքաղաքիս անդորրութիւնը և բարեկարգութիւնը անվրդով պահելու համար, քաղաքական կառավարութեան յատուկ ժողով մը հաստատեց, որուն վերատեսչութիւնը Թօփխանէի Մուշիր Մէհէմմէտ Ալի փաշային յանձնուեցաւ։ Այս ժողովը դրեթէ տասներկու անդամներէ բաղկացեալ է և անխոնջ ջանիւ հոգ կը տանի միշտ նորէնոր բարեկարգութիւններ հաստատելու։ Ասոնց վրայօք արդէն քանի մը առաջարկութիւններ եղաւ յիշեալ ժողովին մէջ, որուն նախագահ Սեւամփայլ Մէհէմմէտ Ալի փաշային ձեռօքը Բարձրագոյն Դրան տրուեցան նոյն առաջարկութիւնները, որոնց վրայօք հարկաւոր քննութիւնները ըլլալէն ետքը՝ օգոստափառ Արքային պիտի մատուցուի ; Նորին Վեհափառութեան բարեհաճութիւնը ընդունելու համար։

Անցած ուրբաթ օր Սպանիոյ և Պորթուգալի արտաքոյ կարգի օսմանեան դեսպան Ֆիւատ Էֆէնտին պատիւ ունեցաւ օգոստափառ Սուլթանին ներկայանալու, և իր պաշտօնին վերաբերեալ հարկաւոր տեղեկութիւնները խոնարհաբար ծանուցանելէն ետքը, Նորին Վեհափառութեանը առանցէց խիստ պատուական և հազուագիւտ ընծաները, զորոնք Սպանիոյ և Պորթուգալի թագուհիներուն կողմանէ բերած էր։ Բարեգութ թագաւորը շատ ուրախ եղաւ իր օգոստափառ դաշնակիցներէն ընդունած մտերմական բարեկամութեան ապացոյցներուն վրայ և իր արքայական բարեհաճութիւնը յայտնեց Սեւամփայլ Ֆիւատ Էֆէնտիին, որ մեծ արժանաւորութեամբ և խոհեմութեամբ գործքի դրաւ իրեն յանձնուած պատուաւոր պաշտօնը։

—Անգղիոյ դեսպան Սեւամփայլ Սըր Սթրէթֆորթ Գէնինկը ամսոյս 15ին Միրակօ բռնած անգղիայի պատերազմական շոգենաւով Պէյիւք Տէրէ գիւղէն Կոստանդնուպոլիս եկաւ, և անմիջապէս արտաքին գործոց տեսուչ Սեւամփայլ Շէքիպ Էֆէնտիին բնակարանը գնաց, որուն հետ երկար ժամանակ տեսութիւն ըրաւ։

—Մուսուլէն կըգրեն թէ, արաբները փորձ փորձեր են յիշեալ քաղքին վրայ յարձակելու, բայց փաշային զօրքերը քաջութեամբ դէմ կենալով անոնց վռնտեր են այս անզգամ մարդիկը, որոնք ժամանակ չունեցեր են վնաս մը պատճառելու Մուսուլի բնակիչներուն։

—Թօփխանէի մուշիր և ընդհանուր կառավար Դարդանէլի և Կոստանդնուպոլսոյ նեղուցի բոլոր բերդերուն՝ Սեւամփայլ Մէհէմմէտ Ալի փաշան անցած չորեքշաբթի օր, կէս օրէն ետքը ճամբայ ելաւ կառավարութեան պատերազմական շոգենաւով մը· այս երևելի պաշտօնատարը Չանաք գալէ կերթայ ուրտեղի ամրոցները քննելէն ետքը, և պահապան զօրքերը աչքէ անցընելով, կրկին Կոստանդնուպոլիս պիտի դառնայ քիչ օրուան մէջ։

—Արտաքին գործոց տեսուչ Սեւամփայլ Շէքիպ Էֆէնտին անձնական տկարութեան մը պատճառաւ իր բնակարանէն դուրս չկրնար ելլել քանի մը օրէ 'ի վեր· բայց կըյուսացուի թէ քիչ օրէն ետքը կարող ըլլալու է շարունակել իր ծանր պաշտօնը· վասն զի՝ Նորին Սեւմութեան առողջութիւնը արդէն լաւագոյն վիճակի մէջ է։

—Ռուսիոյ կառավարութեան Գէրսոնէզ բռնած շոգենաւը անցած չորեքշաբթի առտու ճամբայ ելաւ սև ծովը երթալու՝ Ռուսաց պատերազմական նաւու մը պաշար տանելու համար· որն որ սաստիկ և հակառակ հովերու պատճառաւը պարտաւորեր էր Սինոպի ծովեզերքը խարիսխ ձգել և սպասել։ Յիշեալ շոգենաւը՝ իրեն յանձնուած պաշտօնը շուտով մը կատարելով, կրկին դարձաւ մեր նաւահանգիստը։

ՌՈՒՄԷԼԻ

Ադրիանուպոլիս, 7 դեկտեմբերի։

Թէպէտև շատ ժամանակ չէ, որ այս ընդարձակ նահանգիս կառավար Սեւամփայլ Թահիր փաշան հասաւ մեր քաղաքը, այսու ամենայնիւ արդէն բա_

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Հին ժողովուրդի մը զարմանալի պարկեշտութիւնը ուտել խմելու մէջ։

Պարսիկները, որոնց մէջը կըթուած էր Կիւրոս, այնչափ միայն կուտէին և կըխմէին, որչափ որ հարկաւորութիւնը կըպահանջէր իրենց անձին պահպանութեանը համար և գոհ կըլլային քիչ կերակրով։

Ասոր նոյն ինքն Կիւրոս իր տղայութեան ժամանակը իր նախահօրը փառաւոր կոչունքը գտնուելով, որ յատուկ անոր համար ըրեր էր, ըսաւ. Հայր իմ, աս մեծախորտիկ սեղանը մեծ նեղութիւն պիտի տայ ձեզի, եթէ դուք ձեր առջին դրուած ամէն կերակուրներէն ուտելու ըլլաք. — Ի՞նչ, որդեակ, կըպատահի կրկնեց Աստիակէս. միթէ իմ կոչունքս քեզի նախապատի՞ւ կըթուի քան զանոնք որ կըպատրաստուին Պարսկաստանի մէջ։— Ասոր նմանը չկայ ըսաւ՝ երիտասարդ իշխանը, բայց որովհետև մարդս անոր համար սեղան կընստի որ անօթութիւնը անցընէ, մենք ուղիղ և միանգամայն կարճ ճանապարհէ մը կերթանք· վասն զի ուրիշ բանի կարօտութիւն չունինք, բայց քիչ մը հացի, բանջարեղինաց կամ սոսկ ընդեղէնի· դուք ալ աս վախճանին համար սեղան կընստիք, բայց այնչափ երկար ճանապարհներէ կանցնիք, որ հազիւ թէ կըհասնիք նոյն ճանապարհին վերջը, ուրտեղ մենք ալ աւելի դիւրութեամբ և կարճ շուտ կըհասնինք։

Այսպէս խօսեցաւ Կիւրոս, և իր խօսքերը՝ իր օրինակներովը աւելի աղէկ հաստատելու համար, որովհետև Աստիակէս իշխանութիւն տուած էր անոր՝ իր ուզածին պէս կարգադրել սեղանին վրայ եղած կերակուրները, Կիւրոս նոյն վայրկեանին մէջ բաժնեց զանոնք թագաւորին պաշտօնատար զինուորներուն, որ հոն ներկայ կըգտնուէին, և քիչ մը ծառայութիւն ըրեր էին անոր։

Յանկալի է որ ամէն երիտասարդները, Կիւրոս ծաղկահասակ իշխանին պէս մտածէին և վարուէին։ Երբոր մէկը մատաղ հասակէն սկսեալ՝ չափաւորապէս և ժուժկալութեամբ ապրելու երջանիկ սովորութիւնը կըստանայ, կարող է անիկա կերպիւ մը ազատ ըլլալ բաղդին անհաստատ դիպուածներէն. և եթէ ձախորդութեան կամ բարեբաղդիկ վիճակէն դժբաղդութեան մէջ իյնալու ըլլայ նէ, արդէն քիչ բանով գոհ ըլլալու սորված ըլլալով, միշտ շնորհակալ կըլլայ իր վիճակէն։ Բայց ընդ հակառակն՝ թէ որ մէկը փափկասուն և հեշտասէր կեանք մը ունեցած ըլլայ իր տղայութեան ժամանակը, ալ չի կրնար հրաժարուիլ ան ամէն բաներէն որ հեշտասիրութիւնը և փափկասիրութիւնը կըմատակարարէ. և եթէ պատահի անոնցմէ զրկուիլ, այս զրկումը միայն անգութ տանջանք մը կըլլայ անոր։

Վա՜յ ան տղոցը, որոնք չափէն աւելի փափկութեամբ կըկրթուին և որոնց սրտին մէջ՝ իրենց կամքը կատարելէն 'ի զատ ուրիշ բան մը չկայ։ Եթէ որ ինծի յանձնելու ըլլային ուղղել անոնց գնացքը, բարեխառնութեան մէջ մարզելու համար ատեն ատեն կըփորձէի զանոնք այն կերպով, որ Պիւթագորաս կըփորձէր իր աշակերտները։ Այս երևելի փիլիսոփայն երբեմն երբեմն սեղան մը պատրաստել կուտար անոնց համար՝ շատ ազնիւ կերակուրներով, և կուզէր որ տեսնեն զայն, և ցանկացող աչքով մը նայելէն ետքը, կըհրամայէր որ սեղանը վերցնեն մէկը ձեռք չերկնցուցած այն պատրաստուած կերակուրներուն։

Գուցէ դուն կըդատապարտես զիս՝ չափէն աւելի անաչառութեանս համար, բայց այս բանը, հաւատա ինծի, քեզի համար խիստ օգտակար կըլլայ, ո՛վ իմ սիրելի Թէոդորոս, ինչու որ այս միջոցաւ ժուժկալութիւնը սովորութիւն մը ըլլալով քեզի, որկրամոլութեան գէշ և վտանգաւոր հետևանքներէն պիտի պահպանէ զքեզ։ Ան ատենը ալ դուն չես վախնար ուրիշին անարգութիւնները կրելու, աղքատութեան և ամէն տեսակ նեղութեանց մէջ իյնալու, որոնց մէջը անժուժկալութիւնը իր ամէն գերիները կըքարշէ կըտանի, այլ հաստատութեամբ կըվայելես հասարակաց յարգը, հոգւոյ հանդարտութիւնը և առողջութիւնը, որոնք չափաւորութեան հասարակ պտուղներն են. և անցաւոր զուարճութենէ մը զրկուելով՝ քու կենաց առողջութիւնդ կապահովցընես,

Քու մտքիդ մէջը աւելի խորունկ տպաւորելու համար այս իմ տուած դասերս, կըյանձնեմ քեզի որչափ որ գիտեմ և կրնամ, միտքդ պահել իբրև հիմնաւոր սկզբունք

ւակոն բարեկարգութիւնները 'ի գործ դրուեցան, քաղաքական կառավարութիւնը մեծ զգուշութեամբ և խոհեմութեամբ կըկատարուի. և հասարակաց անդորրութիւնը խիստ ապահով վիճակի մէջ է Նորին Վսեմութեան մարդասիրական խնամքովը: Ժողովուրդը մեծերէն սկսեալ շնորհակալ կըլլայ Օգոստափառ բարեգութ Ն. Բքայէն և անոր անգին կենացը աղօթող է, որ բարեհաճեցաւ այսանկ հայրախնամ քաղաքապետ մը խրկելու իրենց. որուն քաղցր կառավարութեամբը կըյուսան հանգիստ և բարեբաղդ օրեր վայելելու:

Այս օրերս մէկ ղրկուած մը պատահեցաւ որուն պատճառաւ Վսեմափայլ Թահիր փաշային խոհեմութիւնը և մարդասիրութիւնը ալ աւելի յայտնի եղաւ: Յունաց ազգէն մէկը, որ ամուսնացեալ և քանի մը զաւակներու տէր էր, Մահմետական հաւատքը ընդունելով՝ կուզէր քովը պահել իր անչափահաս որդիքը, անոնց ալ իր նոր հաւատքը ընդունել տալու համար, թէպէտև անոնց մայրը այս բանին դէմ կըկենար որովհետև իր հաւատքը չէր ուրացեր: Այս գործին վրայօք 'ի ներկայութեան Նորին Վսեմութեանը քննութիւն ըլլալով, Թահիր փաշան վճռեց թէ, կինը՝ երկանը մահմետական հաւատքը ընդունելուն պատճառաւը այրի մնալով, պէտք է որ իր զաւկները քովը պահէ, որոնցմէ մէկը կարող ըլլայ ժամանակաւ խնամել զինքը. այլ և հրաման ըրաւ որ բաւական ստակ տրուի յիշեալ այրի կնոջը իրեն և իր զերդաստանին անհրաժեշտ հարկաւոր պէտքը հոգալու համար:

Վսեմափայլ Թահիր փաշային այս մարդասիրական վարմունքը հասարակաց զարմացման և երախտագիտութեանը պատճառ եղաւ:

Էրզրում, 1 դեկտեմբերի:

Պարսկաստանի աղնուական երևելի զերդաստաններէն քանի մը նորահաս երիտասարդներ այս օրերս անցան ասկէց փարիզ երթալու, ուրտեղ Վեհափառ Շահին ծախքը զանազան ուսմունքներու պարապելու են: Այս իշխանազուն տղայոց անուանքը հետևեալներն են. Նայիպ խան, տասներկու տարեկան՝ Միրզա Նէպի խանին որդին, որ Թնդանօթաձիգ զօրաց ընդհանուր զօրապետ է. Հիւսէյին աղայ քսաներկու տարեկան՝ որդի Պահատուրին աղէյին, որ Շահին պալատին գլխաւոր կառավար է. Միրզա Օքէքի, երեսուն տարեկան՝ Գաւրէժու նախորդ քաղաքապետ Միրզա Մ՝եղիմին տղան. Միրզա Մէհէմմէտ քսաներկու տարեկան՝ որ Շահին գանձապետ Փոցուհ խանին մօրեղբայրն է. և Մէհէմմէտ Ալի աղան տասներկու տարեկան՝ որ Շահին պահապան կանոնաւոր զօրաց զնդապետ՝ Ալի Էղայէն տղան է:

Էրզրումի կուսակալ Վսեմափայլ Քեամիլ փաշան մեծ պատուով և արժանաւոր յարգութեամբ ընդունելով յիշեալ իշխանազուն երիտասարդները, անոնց ապահովութեանը համար մէկ զունտ զօրք տուաւ, որ մինչև Տրապիզոն ուղեկից ըլլան անոնց հետ:

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Սելանիկ, 6 դեկտեմբերի.

Անցած շաբաթ Բէյլիքի Շէֆքէթ ըսուած օսմանեան շոգենաւը Պէյրութէն գալով՝ 500 ալպանացի նոր գրուած զինուոր բերաւ, և երէկ կրկին ճամբայ ելաւ յիշեալ քաղաքը դառնալու: Այս շոգենաւով Բարձրապատիւ մեծ ծովապետ Հալիլ փաշային խորհրդոյ քարտուղարն ալ հասաւ Սելանիկ:

Կոստանդնուպոլիսէն այս օրերս Թագաւորական հրովարտակ մը եկաւ երրորդ ծովապետ Հասան փաշային, որ այս տարի ձմեռը Սելանիկի նաւահանգիստը անցընէ՝ իր հրամանին տակը եղած պզտիկ նաւատորմիղովը:

Քաղաքիս նոր դատաւոր (մօլլա) Շիւքրի էֆէնտին ամսոյս 4ին Ֆէրտինանտօ ըսուած աւստրիական շոգենաւով հասաւ, Կոստանդնուպոլիսէն գալով:

Պիտոլիայէն կըգրեն թէ, Թնդանօթաձիգ զօրաց հազարապետ Մուսա Պէյին փաշայութեան աստիճան շնորհուեր է Ռումէլիի ամրոցներուն գլխաւոր կառավարութիւնը անոր յանձնուելով:

Եանիաէն (Թեսալիա) եկած վերջի լուրերը կըծանուցանեն թէ, նոյն քաղքին քաղաքական ժողովոյն (շուրա) անդամ չորս խարդախ անձինք այսինքն Թաֆիլ Պէյը, Արիֆ աղան, Ալի փաշայ ըսածը և Հասան Պէյը աքսոր խրկուեր են կառավարութեան հրամանաւը. ինչու որ ասոնք Թեսալիայի անդորրութիւնը միշտ վրդովելու վրայ էին իրենց անարժան և ապօրինաւոր վարմունքովը: Յիշեալ նահանգին քայմաքամ Թայար փաշայէն ալ շատ գանգատ կըլլան, թէ բաւական խոհեմութեամբ և անաչառութեամբ գործքի չըներ իր պաշտօնը:

Սելանիկի նոր Տէֆթէրտար Հաճի Մուհիպ էֆէնտին խիստ յաջողութեամբ և արդարութեամբ կատարելով իրեն յանձնուած պաշտօնը, բոլոր հասարակութիւնը մեծ շնորհակալութիւն ունի անոր մարդասիրական վարմունքէն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ

Այս հզօր տէրութեան բարեկարգութիւնը և անդորրութիւնը ընդհանրապէս խիստ հաստատ վիճակի մէջ է, և օրէ օր ամէն կերպ արհեստները և գիտութիւնները յառաջադէմ ծաղկելու վրայ են՝ Րօպէրտ Փիլին նախագահութեամբը հաստատուած խորհրդարանին զգուշաւոր և խոհական կառավարութեամբը: Անգղիոյ և Գաղղիոյ տէրութեանց մէջ եղած բարեկամական մտերիմ կապակցութիւնները միշտ կըշարունակուին, և այս երկու սահմանադրական կառավարութիւնները գրեթէ ամէն տեսակ ազգային փոխադարձ գործքերու մէջ համաձայն են, թէպէտև հակառակորդ օրագիրները թէ Գաղղիոյ և թէ Անգղիոյ մէջ անդադար կաշխատին հասարա_

թէ ամէն կերպ որկրամոլութիւնը չէ թէ միայն չկրնար տալ քեզի նոյն հաճութիւնը որ կըխոստանայ քեզ, այլ օրէ օր ևս առաւել դժբաղդ կընէ զքեզ:

Թարգմանեալ յիտալականէ
Կարապետ Յակոբ Տէօքէեան,
աշակերտ Մխիթարեան դպրոցին:

Արիութիւն և հաւատարմութիւն:

Լուսիտանիայի զօրքերը, որոնք 1585ին Հնդկաստան կերթային նաւերով, ճամբան ալեկոծութեան հանդիպեցան. ուստի ասոնցմէ մէկ մասը Քաֆրաստան ելաւ, և միւս մասն ալ խորտակուած մեծ նաւերու կտորուանքներէ շինուած նաւակի մը մէջ մնալով ճամբայ ելան: Նաւուղիղը (տիւմէնճին) տեսնելով որ նաւակը խիստ շատ բեռնաւորուած էր, խնդրեց Եդուարդ տը Միլօ նաւապետէն, որ եթէ տասնումէկ կամ տասներկու հոգի ծովը չնետեն, ամէնքն ալ անդունդը պիտի իջնեն: Վիճակընկեցութեան ժամանակը, վիճակը զինուորի մը ելաւ, որ նոյն նաւակին մէջ իրմէ պզտիկ եղբայր մըն ալ ունէր. անիկա Միլօ նաւապետին ոտքը իյնալով կաղաչէր, որ իր մեծ եղբօրը տեղ՝ զինքը ծովը նետեն. վասն զի, կըսէր, ասիկա է որ իմ ծնողքս և քոյրերս կըմնուցանէ. որոնք եթէ կորսնցընեն զինքը, ամէնքն ալ թշուառութեան մէջ պիտի մնանին. ուրեմն ասոր կեանքը պահելով, անոնցն ալ պահած կըլլաք. զիս միայն ծովը նետեցէք որ ամէնևին անոնց օգնութիւն մը ընելու կարող չեմ: Միլօ նաւապետը աս բանիս հաւանութիւն տալով, հրաման տուաւ որ պզտիկ եղբայրը ծովը ձգեն: Այս երիտասարդը վեց ժամու չափ նաւակին ետևէն գընաց լողալով, և վերջապէս հասաւ անոր: Կըմեղցունենք զքեզ, կըսէին անոնք, թէ որ նաւակին մէջ մտնելու աշխատիս. բայց անիկա իր անձին պահպանութեանը համար. անոնց սպառնալիքը բանի տեղ չի սեպելէն 'ի զատ երբոր կուզէին սրով զարնել զինքը, սուրը բռնեց և թող չտուաւ մինչև որ նաւակը մտաւ: Այս երիտասարդին անպարտելի քաջութիւնը ամէնուն սիրտը շարժելով, թողուին, որ ուրիշներուն հետ ինքն ալ մնայ: Ահա այսու օրինակաւ կարող եղաւ իր եղբօրը և իր կեանքը ազատելու:

Թարգ. 'ի գաղղիականէ Յով. Մխիթարեան.
աշակերտ Մխիթարեան դպրոցին:

Գեղացի քահանայ մը, որուն գլխէն շատ բան անցնելով աշխարհս աղէկ կըճանաչէր, դէպ 'ի մեծ քաղաքը երթալ ուզելով, շատ մարդիկ անոր բան ապսպրեցին որ ծախու առնէ. Ամէնքը մէյմէկ ցուցակ տուին անոր՝ խոստանալով որ քաղաքէն դառնալուն դրամը պիտի հատուցանեն: Քահանան ընդունելով զանոնք՝ յանձնառու եղաւ և գնաց: Քաղաքը հասնելով՝ միայն մէկ մարդուն ապսպրած բաները ծախու առաւ, որոնց դրամը հատուցեր էր: Երբոր տուն դարձաւ, ծախու առած վաճառքը յանձնեց այն մարդուն. միւսներն ալ կըսպասէին որ իրենց ապսպրած բաները տայ. բայց քահանան պատասխանեց անոնց. եղբարք չէք գիտեր ինչ պատահեցաւ գլխուս. երբոր ամէն ցուցակները դրասեղանի մը վրայ դրած էի, հովը յանկարծ փչելով՝ պատուհանէն վար ձգեց. և որովհետև անոր տակէն գետ կանցնէր, գետը տարաւ զանոնք, միայն այս մարդուն ցուցակէն 'ի զատ. որուն մէջ դրամ դրուած ըլլալով չի թողուց որ միւսներուն հետ թռչի կորսուի:

Թարգմանեալ 'ի գաղղիականէ.
Պարոյր Զուլֆաեան:
աշակերտ Մխիթարեան դպրոցին.

Կախարդ կին, և իր ջուրին չէշը:

Ատենով քաղաքի մը մէջ երկու ամուսիններ կային, որոնց ամուսնական երջանկութիւնը շատ անգամ կըվրդովէր մէջերնին կռիւ պատահելով, աս բանիս երկուքն ալ յանցանք ունէին, քանզի այրը շատ բարկասիրտ և խառնաբարոյ էր, չնչին բաներէն կըբարկանար, և կինը կռուասէր կնիկներէն ըլլալով բնաւ չէր սանձէր իր լեզուն, ու իր երկանը բարկացած ատենը անդադար իր լեզուին կուտար, վասնորոյ աս խռովայոյզ կնկանս լեզուն երբեմն անանկ սաստիկ կըգրգռեր իր բարկասիրտ էրիկը, որ բորբոքած կիրքով կըվազէր կնոջը վրայ և չարաչար ծեծ կըքաշէր անոր: Կինը ատեն մը համբերութեամբ տարաւ աս անտանելի նեղութիւնը առանց մէկու մը գանգատ ընելու, բայց վերջապէս ալ չկրնալով սկսեց

կայծման անհրիմն կիրքերը և ատելութիւնը շարժել այս երկու տէրութեանց առեննակալ իշխանաց դէմ։ Այսու ամենայնիւ ասանկ հակառակասէր և չարա֊ միտ օրագրոց ապօրինաւոր ջանքը, երկբայութիւն չկայ, որ փուճը պիտի ելլէ, ինչու որ ազգասէր ե֊ րևելի անձինքը և խաղաղասէր հասարակութիւնը աղէկ կըճանաչէին թէ որչափ գէշ և վտանգաւոր հետևանքներ կրնան յառաջանալ եթէ անհամա֊ ձայնութիւն և պառակութիւն մը ծագելու ըլլայ այս երկու տէրութեանց մէջ. և ընդհակառակն որքան յաջողութեանց և բարիքներու պատճառ եղաւ և կրնայ ըլլալ մտերիմ միաբանութիւնը, որ կըտիրէ Անգղիոյ և Գաղղիոյ կառավարութեանց մէջ քանի մը տարիէ 'ի վեր :

Հռչակաւոր խռովայոյզ Օքոնէլը գրեթէ բոլո֊ րովին փոխեց իր առեննաբանութեանց և քարոզու֊ թեան ոճը, հիմակուհիմայ այնքան ծանր խօսքեր չըրուցեր կառավարութեան դէմ. այլ կերևնայ թէ բանտէն ելլելէն 'ի վեր, Օքոնէլին առեննաբա֊ նութեանց ազդեցութիւնը շատ տկարացաւ. ինչու որ Իռլանտայի հասարակութիւնը արդէն յոգնեցաւ սպասելով որ այս երևելի անձին խոստմունքները գործքի գլուխն : Մ՝իւթը Օքոնէլը յիշուի շատ մեծ բաներ խոստացաւ ժողովուրդին. ահա երկու տարի կըլմոտենայ, յորմէհետէ կըսէր թէ մինչև վեց ամիս Իռլանտա զատ խորհրդարան մը պիտի ստա֊ նայ. սակայն ամենևին չէր մտածեր, որ ըլուցած բաներուն գործադրութիւնը խիստ դժուար կամ լաւ ևս ասել անհնարին է :

—Արևելեան Հնդկաստանի ընկերութիւնը մէկ խիստ պատուական արծաթէ անօթ մը շինել տուած է, որն որ Եգիպտոսի Բարձրապատիւ փոխարքային ընծայ պիտի ընեն : Այս անօթը մէկ պատուական աղբիւր մըն է որ 10 ոտնաչափ բարձրութիւն ունի և շըջապատը 12 ոտնաչափ է խարիսխէն (տիպ) հա֊ շուելով : Կըհաստատեն թէ այս ընծան 5000 լիրա ամէուլին արժէր է, այսինքն 550 հազար օսմանեան ղուռուշ :

ԳԱՂՂԻԱ

Փարիզ, 25 դեկտեմբերի :

Քաղաքական երևելի անձինքը գրեթէ ամէնքն ալ այս մայրաքաղաքը կըգտնուին, ու անհամբերու֊ թեամբ կըսպասեն ազգային խորհրդարանաց բաց֊ ուելուն. ուրտեղ առեննակալ իշխանաց հակառա֊ կորդ անձինքը կըյուսան զանազան վիճաբանու֊ թիւններ յարուցանելու կառավարութեան դէմ, ա֊ նոր մինչև հիմայ ըրած բարեկարգութիւնները և գործադրութիւնները պարսաւելով. ինչպէս են Թահիթիի գործքերը, Մարոգի տէրութեան հետ ե֊ ղած դաշնադրութիւնը և այլն : Այսու ամենայնիւ հասարակօրէն կըյուսացուի թէ առեննակալ իշխա֊ նաց նախագահ մսիւ Կիզօն խիստ օրինաւոր պա֊ տասխաններ ունի տալու իր հակառակորդներուն. և ամէն կերպիւ կարող է հաստատելու թէ կառա֊ վարութիւնը իր ընթացքը միշտ ժամանակին պարա֊ գայից հետ համաձայնելով, անխոնջ ջանիւ աշխա֊ տեցաւ և կաշխատի Գաղղիոյ պատիւը և յառա֊ ջադիմութիւնը աւելցընելու և ծաղկեցընելու, միա֊ բանութիւն և սէրը անխզելի պահելու դաշնակից տէրութեանց հետ, և մանաւանդ Անգղիայի հետ, որուն յաջողութիւնը և ձախորդութիւնը մեծ ազ֊ դութիւն կըպատճառէ Գաղղիոյ մէջ ալ :

Այս խաղաղասէր և խոհեմ կառավարութեան բարեբաղդ հետևանքները արդէն յայտնի ըլլալով հասարակութեանը, նմանապէս և բարեմիտ երևելի անձանց, երկբայութիւն չկայ որ ազգային փոխա֊ նորդաց մեծ մասը կողմնապահ ըլլալու է մսիւ Կի֊ զօյին խորհրդարանին մէջ զանազան վիճաբանու֊ թիւն և քննութիւն եղած ժամանակը : 'Ի վերայ այսր ամենայնի հակառակ կողմին օրագիրները ան֊ դադար գանգատ կընեն մսիւ Կիզօյին քաղաքական ընթացքին դէմ. և կըհաստատեն թէ անպատճառ փոփոխութիւն մը պիտի ըլլայ առեննակալ իշխանաց մէջ :

Ճեզայիրէն եկած վերջին լուրերը միշտ յաջողակ են. բարեկարգութիւնը և անդորրութիւնը գրեթէ ամէն տեղ կըտիրէ հիմակուհիմայ : Կառավարու֊ թեան անխոնջ ջանիւքը և զգուշաւոր խնամքովը՝ առուտուրը արհեստները և գիտութիւնները ծաղ֊ կելու վրայ են յիշեալ ընդարձակ երկրին մէջ. ո֊ րուն բնիկ երկրացիները մեծ գոհունակութիւն կը֊ ցըցունեն Գաղղիոյ արդարասէր և քաղցր կառա֊ վարութենէն :

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա, 23 դեկտեմբերի :

Կոստանդնուպոլսէն կըգրեն թէ, արքայական հրամանաւ Իզմիրու Մուսթաֆայ քաղաքապետ Համտի պէյին Գօնիայու կառավարութիւնը յանձ֊ նուեր է միւշիրութեան աստիճանով, և Իզմիրու կառավարութիւնն ալ քաղաքիս մաքսապետ Մուս֊ թաֆայ Րէշիտ էֆէնտիին տրուեր է. որն որ հի֊ մակուհիմայ Կոստանդնուպոլիս կըգտնուի :

—Երկու յոյն որսորդ անցած կիրակի իրիկուան֊ դէմ գեղէ մը կուգային, և Այի Տիմիթրի ըսուած թաղէն անցնելով, նոյն տեղի հայագործին հետ պատճառաւ մը սկսեր են կռուելու և կռիւը սաստ֊ կանալով՝ հայագործը դանակը քաշեր վիրաւորեր է յիշեալ երկու որսորդները :

—Ամսոյս 16ին կէս գիշերին երկու ժամ մնացած հրդեհ մը պատահեցաւ Փռանկաց թաղը Լազարեան կրօնաւորաց եկեղեցիին մօտ գլխաւոր շինողի մը խա֊ նութը, բայց բարեբաղդաբար ժամանակաւ իմաց֊ ուելով, թակոյն հարկաւոր եղած օգնութիւնը հաս֊ ցուցին և կրակը մարեցաւ յիշեալ խանութը միայն այրելով. ապա թէ ոչ՝ խիստ մեծ վնասներ կրնար պատճառել, ինչու որ հիւսիսային հովը սաստիկ

ջանալ որ իր երկանը ձեռքէն ազատելու մէկ ճարը գտնէ :

Այն նոյն քաղաքը պառաւ կին մը կար որուն համար կըսէին թէ շատ վարպետ կախարդ է. մերը յիշուած խեղճ կինը միտքը դրաւ որ երթայ անոր իմացունէ իր ցաւը, գուցէ ան կինը մէկ հնարք մը գտնէ իր քաշած տառապանքէն ազատելու : Ուստի մէկ օր մը ելաւ գնաց ան կախարդ կնկանը տունը և մէկիկ մէկիկ պատմելով անոր իր կրած նեղութիւնը, աղաչեց որ հնարք մը գտնէ երկանը բնութիւնը փոխել տալու : "Այո, ըսաւ կա֊ խարդ պառաւը ժպտելով, ես աս բանին վարպետն եմ, ես իմ արհեստովս կրնամ քու երկանդ բնութիւնը փո֊ խել տալ, անանկ որ դուն ալ զարմանաս, դուն հոգ մի ը֊ ներ", աս ըսելով անմիջապէս ելաւ շիշ մը առաւ ինչուան բերանը ջուր լեցուց, և սենեակին մէջ տեղը սեղանի մը վրայ դնելով զանիկայ, երեք անգամ դարձաւ սե֊ ղանին բոլորտիքը ծանր դէմքով մը, և պտըտած ատենը հասկըցուելու գաղտնի խօսքեր արտաբերելով. յետոյ քիչ մը աղ առաւ շիշին մէջ լեցուց, և դարձեալ երեք անգամ դարձաւ սեղանին բոլորտիքը առջինինպէս գաղտնի խօսքեր ըսելով : Աս ընելէն ետև պառաւ կինը զգուշութեամբ գոցեց շիշին բերանը խցանով մը, և տալով զանիկայ ան խեղճ կնոջը, որ լռիկ նստած գոր֊ ծողութիւնը կըդիտէր, ըսաւ իրեն. "Առ աս շիշը, տունդ տար ու մեծ զգուշութեամբ պահէ, որ ատեն ե֊ րիկդ քեզի դէմ բարկանայ քու ըսած խօսքերէդ, շու֊ տով վազէ աս շիշին քով, լեցուր բերանդ մէջի ջուրէն և ան ջուրը բերնիդ մէջ պահէ մինչև որ քու երկանդ բարկութեան բորբոքը անցնի, և ասանկ ընելովդ ամե֊ նևին մի վախնար, ալ ծեծ չես ուտեր անկէց" : Մեծ ուրախութեամբ առաւ կինը ան պատուական շիշը, և իր տունը դարձաւ : Քանի մը շաբաթէն ետև վերստին գնաց ան պառաւ կնկանը, և հազար անգամ շնորհա֊ կալ ըլլալով անոր, ըսաւ. "Քու ըրած պատուէրդ կատարեցի, և ան շիշը քու ձեռքէդ առած օրէն 'ի վեր մէյմըն ալ իմ էրիկս զիս չծեծեց" : Աս առակին վրայ խորհելով կրնանք ըսել՝ թէ պառաւ կինը՝ որ կախարդ կըկոչուի եղեր, արժանի է իմաստուն կին կոչուելու, քանզի անշուշտ ինքը ան մանկամարդ կնկանը ըրած խօսքերէն իմացաւ՝ որ անիկայ կռուարար կին մըն է միշտ կըբորբոքէ իր երկանը բարկութիւնը, ամէն ատեն կը֊ տրտնջայ, ինչպէս Սողոմոն կըսէ, անձրև օրուան շարու֊ նակ կաթկըթող կաթիլներուն պէս :

Լեզուն բնութեան բոլոր շրջանը կրակով կըվառէ, ու գեհենին մէջ բորբոքած կերի, կըսէ Յակոբոս Ա֊ ռաքեալ : Պառաւ կինը աղէկ մը իմացաւ՝ թէ աս կրա֊ կը մինչև չմարի նէ՝ ընտանեաց խաղաղութիւնը հաստա֊ տելու չէ, ուստի աս գիտութիւնով տուաւ անոր ջրով լեցուն շիշը, աղէկ գիտնալով որ անիկայ իր բե֊ րանը ջրով լեցունելուն՝ ալ չպիտի կրնայ բնութեան շրջանը կրակով վառելու, կամ իր երկանը բարկութիւ֊ նը բորբոքելու : Ո՞վ չնեղանար երբոր լսէ թէ մէկ այր մը իր ամուսինը ծեծեր է կամ սովորութիւն ունի ծեծե֊ լու : Պօղոս Առաքեալը կըսէ, թէ՝ "Այրիկը իր կնկանը հետ կապուած է կիրակրելու և հոգալու զանիկայ՝ ին֊ չպէս որ Քրիստոս ալ Եկեղեցին" :

Ան այրը՝ որ իր կինը կըծեծէ արժանի չէ Քրիստոն֊ եայ կոչուելու, և աւելի կըվայելէ բարբարոս կոչել ա֊ նանկ մարդը : Բայց կրնանք ըսել՝ թէ շատ էրիկներ ալ կան՝ որոնք շատ անգամ մեծ օգուտ կըգտնեն թէ որ շիշ մը 'ջուր ունենան քովերնին, իրենց լեզուներուն կրակը մարելու համար : Վերջապէս աղէկ չէ՞ր ըլլար թէ որ ա֊ սանկ շիշ մը ջուր ամէն տուն գտնուէր, և տանը մէջ իւ֊ րաքանչիւրոք իր բերանը առնէր ան ջուրը՝ քանի որ լեզուն բորբոքէր կամ բարկութիւնը զըրգռէր : Յուսանք թէ մեր կարդացողներուն բնաւ մէկը չկարծեր կամ չը֊ սեր՝ թէ շիշ մը գինին կամ ուրիշ ըմպելիքն ալ կրնայ բռնել շիշ մը ջուրին տեղը, ով որ ասանկ կարծիք կընէ մեծապէս կըսխալի, քանզի գինին՝ կըսէ Սողոմոն, ծաղր ընել կուտայ մարդս, ու զօրաւոր ըմպելիքը բարկութեան կըշարժէ : Թող ոգելից ըմպելիքներուն տեղը միայն ջուր գործածուի, ան ատենը ով կրնայ ըսել թէ ո՞րքան վէճեր կըդադարին, ո՞րքան ընտանիքներ և դրացիներ որ հիմայ մէկզմէկէ կըզատուին, որ անդադար կռիւ և թշնա֊ մութիւն կըյարուցանեն մէջերնին, խաղաղութեան օրհ֊ նութիւնը կունենան իրենց վրայ :

* * *

բանութեամբ կրկչէր նոյն գիշերը ։

—Հիմակուհիմայ մեր նաւահանգիստը գտնուած պատերազմական նաւերը հետեւեալներն են · Անգղիոյ տէրութեան Ֆրէկոթը Վուէրսբայթ անուն, Գաղղիոյ պրիկը Ֆլէշ ըսուած, Աւստրիոյ քօրվէթը Վէլօճէ անուն, և նոյն տէրութեան Օրէօթ և Նշիզալէթ կոչուած պրիկը և կօլէթը ։

—Պրուսայէն կըգրեն, թէ Նոյեմբերի 29ին չորեքշաբթի գիշերը հրկիզութիւն մը պատահելով յիշեալ քաղքին յունաց թաղը, 14 մեծ ու երեւելի տուներ այրեր են ։ Ասոնցմէ մէկ քանիին կահ կարասիքները ամենեւին չկրցեր են ազատել · հրդեհը եօթը ժամու չափ դիմացեր է, և թէպէտ հով չէկայ եղեր, այսու ամենայնիւ բաւական վնաս պատճառեր է · և առանց մարդասիրական ջանից Պրուսայու քաղաքապետ Սալէհ փաշային, ալ աւելի դժբաղդ հետեւանքներ պիտի ունենային եղեր այս հրկիզութիւնը ։

—Անգղիոյ արքայազուն իշխանուհին Սօֆի Մաթիլտա անուն Նոյեմբերի 19ին մեռեր է, 72 տարեկան հասակին մէջ ։ Սա էր մէկ հատիկ աղջիկն երկրորդ Գլօսթըրի դուքս Կիւլիոմ Հանրի իշխանին, որ Երրորդ Ճօրճ թագաւորին եղբայրն էր։ Հանգուցեալ իշխանուհին տարին 7000 լիրա սթէռլինաց այսինքն 770,000 օսմանեան դուրուշ եկամուտ ունէր, որոնց մեծագոյն մասը աղքատաց կըբաշխէր միշտ. և այս պատճառաւ Անգղիոյ չքաւոր անձինքը մեծ տրտմութեան և անմխիթար լալի մէջ են՝ իրենց առատաձեռնութ պաշտպանը և ճնշեալսրտից բարերարը կորուսանելով ։

—Այս շաբաթ կառավարութեան զգուշաւոր խնամքովը քանի մը դրամանենգ (թալպազան) մարդիկ յունաց ազգէն ձեռք անցան քաղաքիս մէջ, որոնց քովը բաւական գումար խարդախեալ վեց դուրուշնոց դրամ գտնուեցան։ Այս անօրէնները, կառավարութեան բանտը դրուեցան հիմակուհիմայ; և այսուհետեւ հարկաւոր եղած քննութիւնները և դատաստան ըլլալով, անոնց արժանաւոր պատիժը պիտի տրուի ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

Զմիւռնիա, 23 դեկտեմբերի ։

Քաղաքիս առեւտուրին նշանակութեան արժանի փոփոխութիւն մը չըլլալով տասնեհինգ օրէ 'ի վեր, այս անգամ շատ տեղեկութիւններ չունինք տալու ։

Փալամուտ ։ Միշտ թոյլ է · նոր հունձին ապրանքէն սկսաւ գալու և արդէն Թրիեստու տեսակէն ծախուեցաւ քիչ մը 80–83 դուրուշ խանթարը ։ Անգղիոյ տեսակէն դեռ վաճառումնք մը չըլլալով, անոր գինը չենք կրնար նշանակել ։

Տօրօն ։ Նմանապէս թոյլ է · աս օրուան արժողութիւնը 375–378 դուրուշ է խանթարը Պախըրու ապրանքին համար · Կէօրտէսի ու Քայաճըքին՝ 355–360 ըստ տեսակին ։ Այս գինելով քանի մը մաս տօրօն ծախուեցաւ այս շաբաթ ։

Ուշաքի բուրդ, Անշարժութեան մէջ է · չլուացուած բուրդը 180–200 դուրուշ է խանթարը ապրանքին աղւորութեանը համեմատ · բանուած առաջին տեսակին գինը՝ 300, և երկրորդինը՝ 200 դուրուշ է ։

Աֆիօն ։ Եւրոպայէն եկած լուրերը միշտ անյաջող ըլլալով, ծախու առնող չկայ հիմակուհիմայ · միայն քանի մը սէփէթ, ուրիշ ապրանաց հետ փոխանակութեամբ ծախուեցաւ այս շաբաթ · և կըհաստատեն թէ 80–81 դուրուշի կուգայ չէքին՝ պատրաստ դրամի հաշուով ։

Ճէհրի ։ Քիչ մը թոյլ է · այս օրուան արժողութիւնը 22–25 դուրուշ է օխան ըստ տեսակին · բայց ուրիշ ապրանաց հետ փոխանակութեամբ միայն կըծախուի ։

Այծի բուրդ (Թիֆթիք) ։ Բարակ թիֆթիքը չուզուիր · բայց Չէնկէլի ըսուած տեսակը դիւրավաճառ է, ու 17½–18 դուրուշի չէքին առնող կըգտնուի · բանուած ապրանքին գինը՝ 21–22 դուրուշ է ։

Բամպակ ։ Խիստ թոյլ է · վասն զի Եւրոպայի լուրերը շատ ձախորդ են այս ապրանքին համար և այս պատճառաւ ծախու առնող չկայ · հիմակուան արժողութիւնը ըստ տեսակին 175–200 դուրուշ է ։

Չամիչ ։ Հասարակօրէն ամէն տեսակները կուզուին և բարձր գիներով կըծախուին, անկուտ չամիչէն 'ի զատ Սուլթանինա ըսուած, որ խիստ թուլութեան մէջ է ու ծախու առնող չկայ ։

Նապաստակի մորթ ։ Քիչ մը կուզուի · առաջին տեսակը 290 դուրուշ է հարիւր հատը · երկրորդ տեսակը՝ 190 ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իզմիրու երեւելի հայազգի գերդաստանի մը որդի Մատթէոս անուն տասնեչորս տարեկան, որ ժամագործութեան արհեստը սորվելու կերթար՝ պատճառաւ մը իր վարպետին սրդողելով գլուխը առեր գացեր է անցած շաբաթ օրուանէ 'ի վեր, և մինչև ցայսօր ուր երթալը յայտնի չեղաւ, թէպէտև անոր ծնողքները անդադար կըփնտռեն և ամէն կերպ հարկաւոր միջոցները գործքի դրած են գտնելու համար ։ Ուստի դուրսի քաղքըները եղած հասարակութեանը կըծանուցանենք որ եթէ ասանկ մէկ պատանեակ մը տեսնելու ըլլան կամ ուր ըլլալը իմանալու ըլլան նէ շնորհք ընեն լուր տալու մեզի ։ Յիշեալ տղուն կերպարանքը բարետեսիլ է, սև յօնքով, սև աչքով, միջակ հասակաւ և չափաւորապէս գէր ։ Զգեստը հոռմի հագուստ է, այսինքն շալվար մինթան և գլուխը ֆէս ։

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Աս Օրագիրը շաբաթը անգամ մը կըտպուի · տարեկան առաքութեան գինը՝ 120 դուրուշ է կանխիկ (փէշին) · իսկ դուրսի երկիրներուն համար, ճամբու ծախքը առնողին վրայ է · ով որ կուզէ կրնայ ստորագրել ։

Իզմիր օրագրութեան տպարանը ։
Պօլիս Վալիտէ խանը Շահպազեան Սարգիս աղային քով ։
Պրուսա Քասպարճեան Մատթէոս ու Գրիգոր աղայից վաճ
Աղէքսանդրիա Եուսուֆեան Գէորգ աղային վաճ ։
Գահիրէ Եղիազարեանց Մ · Ալէքսան աղային գրատունը ։
Յոպպէ Բրուսիոյ ու Միացեալ Նահանգաց Ամերիկոյ հիւպատոս Սրապիոնեան Աղայ Յակոբին գրատունը ։
Թրեստ Աբէլեան Գրիգոր աղային գրատունը ։
Կարին Ղազազեանց Յարութիւն աղային վաճառատունը ։
Ակն Խաչատրեան Ղազար աղային վաճառատունը ։
Պաղտատ Անգղիոյ առաջին թարգման աղայ Խաչիկին տունը՝
Թիֆլիզ Ռուսաց առաջնորդ Կարէնեան պատուելի Յակոբ վարժապետին գրատունը ։
Տուրբէ Շիրինզադեան Վարդանեանց աղայ Գալուստին վա
Թեհրան Աւարելեանց Թադէոս խանին բնակարանը ։
Սպահան Ամիրեանց աղայ Ամիրեանին վաճառատունը ։
Պոմպա յարգի պարոնաց Աղամալ որդւոց և ընկերաց վաճ
Կալկաթա պարոն Փ · Ա · Գէորգեանին գրատունը ։
Մադրաս պարոնաց Սամ և ընկերաց վաճառատունը ։
Սինկափոր՝ Արգար և Սեփաննոս պարոնաց գրատունը ։

Հետեւեալ ոտանաւորը այս շաբաթ Լոնտոնէն ընկալանք, որն որ մեծապատիւ վառօդապետ Տատեան Պօղոս Ամիրային որդւոյն քաղաքահիմի Յօհաննէս աղային՝ գաղղիացի վարժապետ մոսիւ Եօժէն Ժիլէ Տամիթը որ 'ի Փարիզ, իր աշակերտին բերնէն ընելով՝ Լոնտոն Մարկոսեան յարգի աղա Գրիգորին խրկեր է, որ հայերէնի թարգմանէ և յուղարկէ մեզի Արշալուսին միջոցաւը հրատարակելու համար ։ Յիշեալ ուսումնական պարոնին խնդիրը յօժարամիտ կըփութանք գործքի դնելու, որովհետեւ հայազգի ուսումնասէր երիտասարդաց յորդոր ըլլալէն 'ի զատ մեր սիրելի ազգին ալ մեծ պատիւ կընէ ։

Բնական ազդումն որդիական սիրոյ պարոն Յովհաննու՝ որդւոյ արքունի վառօդապետ մեծապատիւ Պօղոս Ամիրայի Տատեան ։

Տաղաչափեաց 'ի գաղղիական լեզու ուսուցիչ նորա պարոն Եօժէն Ժիլէ Տամիթ, աշակերտ հօր իւրոյ, և թագաւորական վարժարանի սրբոյն Լուտովիկոսի որ 'ի Փարիզ, և 'ի խնդրոյ յօրինողին՝ բառ առ բառ փոխեաց 'ի հայ՝ Գրիգոր Ս. Մարկոսեան 'ի Լոնտոն, 10 դեկտեմբերի 1844 ։

Առ հօրեկից ծնողս և առ ամենայն ընտանիս իմ 'ի Կոստանդնուպօլիս ։

Մինչ Արշալոյս շողշողուն,
Յանկեձաձանձ կառս իւր,
Անցեալ ընդ լայն Բոսփորն՝
Զատայ բերէ յայս երկիր
Զաւուր միոյ գեղգեղեան,
Միտք իմ ընդ քեզ են, ո՜վ հայր,
Սիրտ իմ առ քեզ, անզո՜յգ մա՜յր,
Սէր իմ առ ձեզ ամենայն ։
Ի միտս իմ յարաբնակ
Մանչինչ կայ քաղցր յիշատակ
Տեղւոյն յորում Գրիգորիս՝
Ի ցնծութեամբ եւես գիս,
Յիմում դարձի, տալ 'ի նուէր
Փունջ մի ծաղկանց քաղցրիկ հօր,
Եւ սուրբ համբոյր սիրուն մօր,
Խամենեցուն ձեզ զիմ սէր ։

Խիստ ցրտութիւն ձմերան
Յոյժ վշտացնէ զայս գաւառ.
Բայց վասն ձեր 'ի բնութեան
Չիք մառախուղ, մէգ խաւար,
Որ քօղիցէ զաւուր լոյս ։
Ընդուղ խորհիմ զքէն, հա՛յր,
Սիրտ իմ է միշտ առ քեզ, մա՛յր,
Չեր սակս վառի բոց սիրոյս ։

Գիրահաչակ Բիւզանդիա,
Յինէն այժմիկ հեռի՜ կայ .....
Դու ցուցանես ինձ, Գա՛ղղիա,
Զխարդ սիրել զիմ Արքայ ։
Ի դարձ առնել իմում՝ տաց
Զիմ գիտութիւնս Հայրենեաց,
Զիմ կեանս առ իմ մեծ Սուլթան,
Եւ զսէր իմ ձեզ համայն ։

Քո երախտիք, վե՛հ իշխան,(1)
Եւ բնաձիր բարք լուսակամ
Անգէն յիմ սիրտ զմննեալ սէր
Առ գերաղանցըդ իմ Տէր ։
Զիմ ընտանեաց մինչ խորհիմ՝
Զքեզ բարի հայր վասն իմ
Գտանեմ և եթ յայս երկրի
Յազգականացըս հեռի ։

(1) Բարձրապատիւ Րէշիտ փաշայ դեսպան Բարձրագոյն Դրան որ 'ի Փարիզ ։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ